

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

PRVI ODJEL

PREDMET VOJNOVIĆ protiv HRVATSKE

(Zahtjev br. 5151/15)

PRESUDA

Ova verzija je ispravljena 22. siječnja 2019. na temelju pravila 81. Poslovnika Suda

STRASBOURG

4. listopada 2018.

Ova je presuda konačna, no može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Vojnović protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u odboru u sastavu:

Kristina Pardalos, *predsjednica*,

Ksenija Turković,

Pauliine Koskelo, *sutkinje*,

i Renata Degener, *zamjenica tajnika Odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost održanog 11. rujna 2018. godine,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena na navedeni datum:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 5151/15) protiv Republike Hrvatske koji je hrvatska državljanka gđa Radmila Vojnović („podnositeljica zahtjeva”) podnijela Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija”) dana 19. siječnja 2015. godine.

2. Podnositeljicu zahtjeva, kojoj je odobrena pravna pomoć, zastupala je gđa I. Bojić, odvjetnica iz Zagreba. Hrvatsku vladu („Vlada”) zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

3. Podnositeljica zahtjeva prigovorila je na temelju članaka 3. i 8. Konvencije neprikladnom postupovnom odgovoru domaćih tijela na njezine navode o uznemiravanju, podmetanju požara i prijetnjama privatne strane. Dana 16. veljače 2015. godine Vlada je obaviještena o tim prigovorima.

4. Vlada je prigovorila ispitivanju zahtjeva u okviru odbora. Nakon razmatranja Vladinog prigovora Sud ga odbacuje.

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA****A. Pozadina predmeta**

5. Podnositeljica zahtjeva rođena je 1972. godine i živi u Zagrebu.

6. Podnositeljica zahtjeva živjela je 2004. godine u stanu u ruševnoj zgradi u širem centru Zagreba.

7. U okviru postupka denacionalizacije V.W-M. postala je vlasnica zgrade 2005. godine.

8. Ubrzo nakon toga područje na kojem se zgrada nalazila privuklo je interes ulagača u nekretnine i na njemu su izgrađene brojne stambene i

poslovne zgrade. V.W-M. poduzela je određene mjere kako bi prodala svoju nekretninu.

B. Događaj od 22. prosinca 2005. godine

9. U jutarnjim satima 22. prosinca 2005. godine podnositeljica zahtjeva prijavila je policiji da je metak ispaljen u njezin stan. Policija je odmah došla na mjesto događaja i utvrdila da je metak ušao u stan podnositeljice zahtjeva kroz prozor. Mjesto događaja je osigurano, a podnositeljica zahtjeva provela je noć kod prijatelja.

10. Policija je provela dodatni očevid, no nije našla metak. Obavila je obavijesni razgovor s podnositeljicom zahtjeva o okolnostima pucnjave, no ona nije imala nikakve dodatne informacije jer je spavala kada je metak ušao u stan.

11. Dana 18. siječnja 2006. godine policija je podnijela kaznenu prijavu Općinskom državnom odvjetništvu u Zagrebu (u nastavku: „Državno odvjetništvo”) protiv nepoznatog počinitelja zbog dovođenja u opasnost života i imovine općeopasnom radnjom ili sredstvom (pucnjava).

12. Nijedna informacija ne ukazuje na to da su poduzeti daljnji koraci u istrazi. Počinitelj je i dalje nepoznat.

C. Događaji iz 2010. godine

13. Dana 10. studenoga 2010. godine podnositeljica zahtjeva prijavila je policiji da je čula zvuk iz susjedne zgrade u kojoj navodno nitko ne živi. Bojala se da se događa nešto sumnjivo. Policija je provela očevid, no u blizini je pronašla samo beskućnika koji je tvrdio da nikada nije bio u predmetnoj zgradi.

14. Dana 22. studenoga 2010. godine podnositeljica zahtjeva i njezina susjeda T.O. prijavile su policiji da je M.B. često posjećivao zgradu podnositeljice zahtjeva kao predstavnik određenog ulagača. Ponudio je podnositeljici zahtjeva 1.000,00 eura (EUR) da iseli iz svog stana. Nakon što je odbila tu ponudu, zaprijetio joj je da će se useliti u njezin stan kada je ne bude u njemu.

15. Dana 21. prosinca 2010. godine policija je obavila obavijesni razgovor s M.B. o navodima podnositeljice zahtjeva. On je objasnio da je bio zainteresiran za kupnju zgrade u kojoj se nalazi stan podnositeljice zahtjeva i da je zbog toga stupio u pregovore sa stanarima. No porekao je da im je prijetio ili ih na neki drugi način uznemiravao. M.B. je objasnio i da je odustao od kupnje zgrade jer bi ona uključivala brojne pravne sporove sa stanarima.

16. Dana 22. prosinca 2010. godine izbio je požar u zgradi u kojoj je živjela podnositeljica zahtjeva. Policija je došla na mjesto događaja i utvrdila da je požar izbio u napuštenoj trgovini. Evidentirala je da ne postoji opasnost

za ljude i da nije prouzročena posebna šteta na imovini. Požar je ugašen i nisu poduzete daljnje mjere.

17. Stanari su sljedeći dan na mjestu događaja pronašli upaljač marke Zippo i, prema tvrdnjama podnositeljice zahtjeva, htjeli su ga odmah predati policiji, no policija ga je odbila prihvatiti (vidi i stavke 20. – 21. u nastavku).

18. Dana 25. prosinca 2010. godine podnositeljica zahtjeva prijavila je policiji da netko pokušava provaliti u prostor u kojem je nekoliko dana prije izbio požar. Policija je došla na mjesto događaja, no nije pronašla nikoga.

D. Događaj od 4. siječnja 2011. godine

19. Dana 4. siječnja 2011. godine izbio je požar u jednom od stanova (u kojem je živjela G.K.) u zgradi podnositeljice zahtjeva.

20. Vatrogasci i policija odmah su došli na mjesto događaja. Otkrili su tragove nasilnog ulaska u stan i upaljač istog modela kao onaj koji su stanari pronašli nakon požara koji je izbio 22. prosinca 2010. godine (vidi prethodne stavke 16. – 17.). Otkrili su i da je u dnevnoj sobi izgorjela hrpa stare odjeće. U prvim obavijesnim razgovorima sa stanařima jedan je od njih izjavio da je bivši muž G.K. prijetio da će se silom useliti u predmetni stan i da je uznemiravao susjede.

21. Policija je sljedeći dan provela očevid i oduzela plastičnu kantu i odjeću koju je pronašla u stanu. Policija je oduzela i upaljač koji je našla na mjestu događaja i upaljač koji su stanari našli nakon događaja od 22. prosinca 2010. godine. Policija je uzela i uzorke različitih predmeta u stanu. Oduzeti materijal i uzorci poslani su na daljnju obradu u policijski centar za forenzična ispitivanja.

22. Policija je isti dan obavila obavijesne razgovore s podnositeljicom zahtjeva i njezinim susjedima. Oni su izjavili sljedeće:

– Podnositeljica zahtjeva tvrdila je da je M.B. često posjećivao zgradu u pratnji nekoliko muškaraca i da je vršio pritisak na stanare da se isele iz zgrade. Podnositeljici zahtjeva ponudio je različite novčane iznose, a u jednom je trenutku jedan od muškaraca u njegovoj pratnji rekao da se lako mogu riješiti stanara. Podnositeljica zahtjeva znala je da su neki stanari prihvatili ponudu koju im je dao M.B. Čula je i da su neki drugi ulagači bili zainteresirani za zgradu, no da su odustali kada su saznali da je M.B. odlučio uložiti u nju.

– G.K. je izjavila da je imala probleme s M.B. koji joj je prijetio od trenutka kada se odbila iseliti iz zgrade. Sumnjala je da je M.B. odgovoran za požar.

– T.Đ. je objasnila da su stanari imali velikih problema s ulagačem kojem je vlasnica htjela prodati kuću i koji ih je htio izbaciti iz zgrade. Zatim je izjavila i da je bivši muž G.K. rekao da će se useliti u prethodno navedeni stan (vidi stavak 19.). Objasnila je i da su ona i njezin muž nakon požara od

22. prosinca 2010. godine pronašli upaljač iste vrste kao i onaj koji je pronađen nakon požara od 4. siječnja 2011. godine. To je potvrdio i muž T.Đ.

– L.J.O., odnosno majka T.Đ., izjavila je da se u vrijeme događaja nalazila u svom stanu kada je čula eksploziju i namirisala benzin nakon čega je vidjela požar u stanu G.K. L.J.O. izjavila je i da je M.B. često posjećivao stanare pri čemu im se predstavio kao predstavnik vlasnika i ponudio im novce u zamjenu za iseljavanje iz zgrade.

– M.D. je izjavila da su joj otprilike u vrijeme Božića dva muškarca kucala na prozor i da su, s obzirom na to da im ona nije otvorila vrata, otišli do podnositeljice zahtjeva kojoj su rekli da je učinjeno ono što je ona (podnositeljica zahtjeva) tražila i da je u zgradi požar.

23. Dana 5. siječnja 2011. godine policija je podnijela kaznenu prijavu Državnom odvjetništvu protiv nepoznatog počinitelja zbog dovođenja u opasnost života i imovine općeopasnom radnjom ili sredstvom (podmetanje požara).

24. Dana 11. siječnja 2011. godine podnositeljica zahtjeva otišla je u policijsku postaju jer je htjela dopuniti svoju prethodnu izjavu. Podnositeljica zahtjeva izjavila je da je u vrijeme događaja iz 2005. godine imala problema sa svojim bivšim suprugom. Osim toga, u travnju ili svibnju 2010. godine M.B. je počeo dolaziti u zgradu i razgovarati sa stanarima radi njihova iseljenja iz zgrade. Ponudio je podnositeljici zahtjeva različite novčane iznose za iseljenje, no nakon što ga je ona odbila, prijetio joj je da će se useliti u njezin stan kada je ne bude u njemu. U prosincu 2010. godine još je nekoliko muškaraca u automobilu došlo pregledati zgradu. Rekli su da predstavljaju Ma.Be. koji je postao vlasnik zgrade. Podnositeljica zahtjeva uspjela je prije toga stupiti u kontakt s Ma.Be. On joj je tada rekao da namjerava prodati zgradu i da ga nije briga za stanare. Zatim je 22. prosinca 2010. godine nekoliko muškaraca došlo u automobilu kojim su se koristili i muškarci koji su prije došli pregledati zgradu. Raspitivali su se o određenoj osobi i otišli. Te je večeri požar izbio u napuštenoj trgovini.

25. U službenoj bilješci o obavijesnom razgovoru s podnositeljicom navodi se da je podnositeljica zahtjeva izjavila da je čula da je jedna osoba, koja je u vrijeme požara obavljala radove u stanu G.K., opasna i da je već sudjelovala u podmetanju požara. Izjavila je i da je čula da je L.Č. postala vlasnica zgrade i da se O.Č. povezuje s njom.¹

26. Dana 17. siječnja 2011. godine podnositeljica zahtjeva obratila se Državnom odvjetništvu s tvrdnjom da su L.Č. (koja je prema podnositeljici zahtjeva postala vlasnica zgrade 21. prosinca 2010. godine) i Ma.Be.² bili odgovorni za požare koji su izbili 22. prosinca 2010. godine i 4. siječnja 2011. godine.

¹ Ispravljeno 22. siječnja 2019.: riječ „njim“ zamijenjena je riječju „njom“.

² Ispravljeno 22. siječnja 2019.; inicijali „Me.Be.“ zamijenjeni su s „Ma.Be.“

27. Dana 18. siječnja 2011. godine podnositeljica zahtjeva prijavila je policiji da osobe, za koje vjeruje da su odgovorne za požar, pokušavaju provaliti u zgradu. Policija je došla na mjesto događaja i tamo pronašla O.Č., njegova odvjetnika i poslovnog suradnika.

28. U obavijesnom razgovoru s policijom O.Č. je objasnio da je nekoliko mjeseci prije (14. prosinca 2010. godine) njegova supruga, L.Č., kupila zgradu od V.W-M. Izjavio je i da je putem odvjetnika počeo pregovore sa stanarima o njihovu mogućem iseljenju iz zgrade. Porekao je da im je prijetio ili da je na neki drugi način povezan s podmetanjem požara. Odbio je poligrafski test uz obrazloženje da ima određenih psiholoških problema i da uzima lijekove. Osim toga, nije mogao dokazati svoj alibi za 4. siječnja 2011. godine.

29. Policija je obavila i obavijesni razgovor s O.Č.-ovim odvjetnikom i njegovim poslovnim suradnikom koji su objasnili prirodu svog poslovnog angažmana s O.Č. Nisu imali nikakve informacije o podmetanju požara. Obavila je i obavijesni razgovor s podnositeljicom zahtjeva koja je ponovila svoje izjave koje je već dala policiji i Državnom odvjetništvu.

30. Dana 20. siječnja 2011. godine inspektor zaštite od požara sastavio je izvješće prema kojem je požar od 4. siječnja izazvan zapaljivom tekućinom koju se prvo prolilo po stanu i zatim zapalilo otvorenim plamenom.

31. Od rujna do studenoga 2011. godine centar za forenzična ispitivanja sastavio je izvješća u kojima je utvrdio da je zaplijenjeni materijal iz stana sadržavao tragove benzina i da nisu pronađeni nikakvi otisci prstiju. No na jednom od predmeta pronađen je uzorak DNK-a muškarca. Uzorak DNK-a nije se podudarao ni s jednim uzorkom iz baze podataka centra.

32. U rujnu 2012. godine policija je obavijestila Državno odvjetništvo o rezultatima istrage.

E. Daljnji razvoj događaja

33. U međuvremenu je 28. veljače 2011. godine podnositeljica zahtjeva potpisala ugovor s L.Č., koju je zastupao njezin muž O.Č., prema kojem će se ona iseliti iz kuće u zamjenu za 6.000,00 eura (EUR). Potvrdila je da je primila predmetni iznos i da nema nikakvih drugih potraživanja prema L.Č. Podnositeljica zahtjeva tvrdila je pred Sudom da je ugovor potpisala zbog prijetnji O.Č. Izjavila je da joj je obećao isplatiti dodatnih 40.000 EUR, što on nikad nije učinio.

34. Na neodređeni datum u ožujku 2011. godine podnositeljica zahtjeva i ostali stanari iselili su se iz zgrade nakon čega je zgrada srušena i na toj je lokaciji izgrađen hotel.

35. Dana 10. srpnja 2011. godine O.Č. je policiji prijavio da je od podnositeljice zahtjeva primio poruku u kojoj je ona ukazala na to da joj O.Č. i dalje duguje novac i da će se ona pobrinuti da završi u zatvoru jer ju je pokušao ubiti. Dva dana nakon toga podnositeljica zahtjeva obratila se

policiji sa zamolbom da bude prisutna kada ona bude uzimala neke osobne stvari iz stana.

36. Dana 9. travnja 2013. godine podnositeljica zahtjeva prijavila je policiji da joj je O.Č. nekoliko puta prijetio nasiljem tijekom 2012. godine i od ožujka do travnja 2013. godine.

37. Dana 20. travnja 2013. godine podnositeljica zahtjeva prijavila je policiji da je saznala da su B.N. i D.V. podmetnuli požar u zgradi u kojoj je živjela. Izjavila je i da je razgovarala s D.V. koji joj je pritom rekao da su trebali proliti benzin po njoj i zapaliti je te da nije isključeno da će to učiniti.

38. Dana 3. lipnja 2013. godine policija je obavila obavijesni razgovor s O.Č. koji je tvrdio da ga podnositeljica zahtjeva uznemiruje i prijeti mu u vezi s novčanim iznosom koji je očekivala da će primiti za stan. No O.Č. je smatrao da je plaćanje podmireno i da joj više ništa ne duguje.

39. U međuvremenu je u svibnju, a zatim i u listopadu 2013. godine, podnositeljica zahtjeva podnijela daljnje prijave protiv O.Č. u kojima je navodila da joj je prijetio u vezi s prethodno navedenim dugom za stan.

40. Dana 9. studenoga 2013. godine policija je obavijestila Državno odvjetništvo o prijavama podnositeljice zahtjeva. Državno odvjetništvo zatražilo je da se obavi još jedan obavijesni razgovor s O.Č.

41. Polica je obavila obavijesni razgovor s O.Č. 15. siječnja 2014. godine. Porekao je izricanje bilo kakvih prijetnji podnositeljici zahtjeva, no tvrdio je da ga ona uznemiruje i prijeti mu zbog duga koji on smatra riješenim.

42. Nakon niza upita o napretku u njezinom predmetu dana 6. listopada 2014. godine podnositeljica zahtjeva primila je dopis Državnog odvjetništva u kojem se navodi da je obavljen obavijesni razgovor s O.Č. i da je on porekao navode podnositeljice zahtjeva te da ne postoje dokazi kojima bi se osporila njegova izjava. Državno odvjetništvo naglasilo je i da je istraga podmetnutog požara i dalje u tijeku.

43. Dana 6. studenoga 2014. godine podnositeljica zahtjeva primila je dopis Županijskog državnog odvjetništva u Zagrebu u kojem se ponovno navode informacije koje je već iznijelo Državno odvjetništvo.

44. Dana 17. prosinca 2014. godine policija je obavila obavijesni razgovor s podnositeljicom zahtjeva o njezinim brojnim prigovorima na neučinkovitost istrage njezinih navoda o uznemiravanju i prijetnjama O.Č. U tom je razgovoru tvrdila da je niz drugih fizičkih osoba povezan s O.Č. i upleten u njezino nasilno iseljenje iz njezina stana.

45. Dana 12. svibnja 2015. godine Državno odvjetništvo odbacilo je kaznenu prijavu podnositeljice zahtjeva protiv O.Č. zbog prijetnji zbog nedostatka dokaza koji bi ukazivali na to da je on počinio predmetno kazneno djelo. Podnositeljica zahtjeva obaviještena je da može preuzeti progon u svojstvu oštećenika kao tužitelja.

46. Istraga dvaju podmetnutih požara i dalje je u tijeku.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

47. Kazneno djelo dovođenja u opasnost života i imovine općeopasnom radnjom ili sredstvom bilo je u predmetnom razdoblju propisano člankom 263. Kaznenog zakona iz 1997. godine (Narodne novine br. 110/1997 s kasnijim izmjenama). Kazneno djelo prijetnje propisano je člankom 139. Kaznenog zakona iz 2011. godine (Narodne novine br. 125/11 s kasnijim izmjenama).

48. Mjerodavno domaće pravo o funkcioniranju kaznenih istraga i progona navedeno je u predmetu *Remetin protiv Hrvatske (br. 2)*, br. 7446/12, stavci 55. – 63., 24. srpnja 2014.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 8. KONVENCIJE

49. Podnositeljica zahtjeva prigovorila je neprikladnom postupovnom odgovoru domaćih tijela na njezine navode o uznemiravanju, podmetanju požara i prijetnjama privatne strane. Pozvala se na članke 3. i 8. Konvencije.

50. Sud, kao gospodar karakterizacije koja se u pravu daje činjenicama predmeta (vidi, na primjer, predmet *Remetin protiv Hrvatske (br. 2)*, br. 7446/12, stavci 55. – 63., 24. srpnja 2014.), smatra da prigovor podnositeljice zahtjeva treba razmotriti na temelju članka 8. Konvencije, koji glasi kako slijedi:

„1. Svatko ima pravo na poštovanje svoga privatnog i obiteljskog života, doma i dopisivanja.

2. Javna vlast se neće miješati u ostvarivanje tog prava, osim u skladu sa zakonom i ako je u demokratskom društvu nužno radi interesa državne sigurnosti, javnog reda i mira, ili gospodarske dobrobiti zemlje, te radi sprečavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih.”

51. Vlada je osporila tu tvrdnju.

A. Dopuštenost

1. Tvrdnje stranaka

52. Vlada je tvrdila da su podnositeljici prigovori u odnosu na događaj iz 2005. godine podneseni Sudu izvan šestomjesečnog roka. Istaknula je da je kaznena prijava u vezi s tim događajem podnesena 18. siječnja 2006. godine i da nisu poduzete daljnje radnje. No podnositeljica zahtjeva podnijela je Sudu svoje prigovore povezane s tim događajem tek 19. siječnja 2015. godine. Vlada je smatrala i da podnositeljica zahtjeva nije

iscrpila domaća pravna sredstva u pogledu prijetnji koje joj je uputio O.Č. jer nije preuzela progon u svojstvu oštećenika kao tužitelja nakon što je 12. svibnja 2015. godine Državno odvjetništvo odbacilo njezinu kaznenu prijavu.

53. Kad je riječ o poštovanju šestomjesečnog roka u slučaju događaja iz 2005. godine, podnositeljica zahtjeva tvrdila je da je smatrala da se taj predmet i dalje istražuje u okviru istraga drugih, kasnijih događaja. Podnositeljica zahtjeva tvrdila je u pogledu iscrpljivanja domaćih pravnih sredstava da je od 2010. godine savjesno i aktivno sudjelovala u kaznenim istragama događaja u njezinoj zgradi. Smatrala je da ona, kao žrtva nasilja, nema dužnost preuzimanja progona protiv osumnjičenika s obzirom na to da je provođenje učinkovite istrage i progona nasilnih činova dužnost državnih tijela.

2. Ocjena Suda

54. Kad je riječ o prigovoru Vlade da podnositeljica zahtjeva nije poštovala šestomjesečni rok u slučaju događaja iz 2005. godine, Sud smatra da je, iako je istina da se okolnosti povezane s navodnim uznemiravanjem, podmetanjem požara i prijetnjama moraju ispitati kao jedna cjelina, događaj od 22. prosinca 2005. godine dovoljno određen s obzirom na vrijeme i prevladavajuće okolnosti da se ne može ispitati u kontekstu niza događaja koji su počeli u studenome 2010. godine. To je osobito točno s obzirom na činjenicu da službena bilješka o obavijesnom razgovoru policije s podnositeljicom zahtjeva od 11. siječnja 2011. godine (u pogledu koje Sud smatra da ne postoji razlog za dovođenje u pitanje njezine autentičnosti i vjerodostojnosti) ukazuje na to da je događaj od 22. prosinca 2005. godine bio povezan s problemom koji je podnositeljica zahtjeva imala sa svojim suprugom. S druge strane događaji koji su počeli u studenome 2010. godine (odnosno otprilike pet godina kasnije) povezani su s navodnim pokušajima da je se prisilno iseli iz njezina stana (vidi prethodni stavak 24.).

55. U tim okolnostima, uzimajući u obzir činjenicu da je posljednja postupovna radnja u vezi s događajem iz 2005. godine poduzeta u siječnju 2006. godine i da je podnositeljica zahtjeva svoj predmet podnijela Sudu otprilike devet godina nakon toga, a da pritom na domaćoj razini nije došlo do nikakvog značajnog napretka u pogledu tog događaja, Sud utvrđuje da podnositeljica zahtjeva nije poštovala šestomjesečni rok kako se zahtijeva u sudskoj praksi Suda (vidi, na primjer, predmet *Vuletić protiv Hrvatske* (odl.), br. 19256/13, stavci 21. – 25., 23. lipnja 2015.). Iz toga slijedi da se prigovor podnositeljice zahtjeva povezan s događajem iz 2005. godine mora odbaciti u skladu s člankom 35. stavcima 1. i 4. Konvencije.

56. Kad je riječ o prigovoru Vlade o neiscrpjivanju domaćih pravnih sredstava, Sud primjećuje da je podnositeljica zahtjeva podnijela nekoliko kaznenih prijava u vezi s navodnim uznemiravanjem, podmetanjem požara i prijetnjama. Konkretno, podnijela je kaznenu prijavu protiv O.Č. zbog

upućivanja ozbiljnih prijetnji. Ništa ne ukazuje na to da se postupkom po toj prijavi u načelu nije mogla ispuniti postupovna obveza države.

57. Sud smatra da je zbog prirode tog pravnog sredstva državi omogućeno ispravljanje situacije. Stoga se mora smatrati da je podnositeljica zahtjeva obavijestila nacionalna tijela o meritumu svog prigovora i da je za svoj prigovor tražila zadovoljštinu putem domaćih sredstava. Zbog toga, u pogledu obveze iscrpljivanja domaćih pravnih sredstava, ona nije imala obvezu daljnjeg postupanja u predmetu preuzimanjem kaznenog progona, koji bi imao isti cilj kao i njezina kaznena prijava (vidi predmet *R.B. protiv Mađarske*, br. 64602/12, stavci 61. – 62., 12. travnja 2016.).

58. Istina je da u nekim slučajevima privatnog nasilja kada podnositelj zahtjeva iskoristi mogućnost pokretanja privatne tužbe protiv svog napadača Sud mora ispitati učinkovitost i način primjene tog kaznenopravnog mehanizma. No Sud nikada nije smatrao da podnositelj zahtjeva ima obvezu korištenja te mogućnosti kako bi iscrpio domaća pravna sredstva jer su istraga i progon napada na fizički i psihički integritet fizičke osobe dužnost tijela kaznenog progona (vidi, u tom kontekstu, prethodno citirani predmet *Remetin (br. 2)*, stavak 112.). S obzirom na ozbiljnost navoda podnositeljice zahtjeva i naizgled planirane pokušaje zastrašivanja nje i drugih stanara zgrade, Sud u svakom slučaju nije uvjeren da bi privatni progon bio učinkovito sredstvo za prigovore podnositeljice zahtjeva.

59. S obzirom na prethodno navedeno Sud odbacuje Vladin prigovor o neiscrpljivanju domaćih pravnih sredstava. Sud nadalje primjećuje da prigovor podnositeljice zahtjeva nije očigledno neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. točke (a) Konvencije. Također primjećuje da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. Tvrdnje stranaka

60. Podnositeljica zahtjeva tvrdila je da nadležna domaća tijela, tj. policija i Državno odvjetništvo, nisu nikada ozbiljno shvatili njezine navode o uznemiravanju i prijetnjama te nasilju privatnih strana te da nikada nisu pristupili predmetu kao jednoj cjelini i pokušali razumjeti opći kontekst tih događaja i njihovu pozadinu. Domaća tijela postupala su s tim događajima kao odvojenim događajima, što nije bilo dovoljno da se predmet učinkovito riješi. Podnositeljica zahtjeva smatrala je da postupovni odgovor domaćih tijela na njezine prigovore nije bio učinkovit ni temeljit.

61. Vlada je istaknula da su domaća tijela postupala ispravno i savjesno u pogledu svih događaja u zgradi podnositeljice zahtjeva. Konkretno, policija je uvijek odmah reagirala na svaki poziv podnositeljice zahtjeva i ostalih susjeda, pribavila je različita stručna izvješća i provela obavijesne razgovore s nizom svjedoka te je svaki događaj ispitala i zasebno i u kontekstu cijele

situacije. Istodobno su izjave podnositeljice zahtjeva bile nedosljedne, no policija je unatoč tome istražila sve relevantne tragove na koje im je ona skrenula pozornost. Činjenica da je istraga podmetnutih požara (pri čemu je samo jedan posljedica kaznenog djela, a to je onaj koji je izbio u stanu druge fizičke osobe, G.K.) i dalje u tijeku nije ukazivala na to da su domaća tijela povrijedila svoju postupovnu obvezu, odnosno obvezu u obliku sredstava, a ne rezultata.

2. Ocjena Suda

(a) Opća načela

62. Sud upućuje na opća načela iz članka 8. Konvencije koja se odnose na slučajeve privatnog nasilja utvrđena u predmetima *Sandra Janković protiv Hrvatske* (br. 38478/05, stavci 44. – 47., 5. ožujka 2009.) i *Isaković Vidović protiv Srbije* (br. 41694/07, stavci 58. – 61., 1. srpnja 2014.).

63. Nadalje, Sud naglašava da, kada pojedinac iznese uvjerljive tvrdnje o svojoj izloženosti ponovljenim činovima uznemiravanja, neovisno o tome koliko su ti izolirani događaji beznačajni, dužnost je domaćih tijela ocijeniti situaciju u njezinoj ukupnosti, uključujući rizik da će se slični događaji i dalje ponavljati. U toj bi se ocjeni prvenstveno trebao uzeti u obzir psihološki učinak koji bi rizik od ponovljenog uznemiravanja, zastrašivanja i nasilja mogao imati na svakodnevni život žrtve. Kada se utvrdi da je određeni pojedinac bio meta sustavnog zlostavljanja i da je vjerojatno da će se ono nastaviti, osim da pruže odgovor na pojedinačne događaje, od tijela se može tražiti poduzimanje odgovarajućih mjera opće naravi za borbu protiv temeljnog problema (vidi predmet *Irina Smirnova protiv Ukrajine*, br. 1870/05, stavak 71., 13. listopada 2016., s daljnjim upućivanjima).

(b) Primjena navedenih načela na ovaj predmet

64. Sud primjećuje da je podnositeljica zahtjeva tvrdila da je bila izložena ponovljenim prijetnjama i uznemiravanju i da je cilj dvaju požara podmetnutih u zgradi, koji su doveli u opasnost fizički i psihički integritet podnositeljice zahtjeva i ostalih stanara te njihovu imovinu, bio zastrašivanje nje i ostalih susjeda kako bi se iselili iz svojih stanova (vidi stavke 14., 16., 22., 24., 26. – 27., 37., 39. i 44.). Sud smatra da su u slučaju navodnih nasilnih činova kao što su oni prethodno navedeni države obvezne donijeti odgovarajuće pozitivne mjere u okviru kaznenopravne zaštite (usporedi prethodni citirani predmet *Sandra Janković*, stavak 47.).

65. Kad je riječ o kaznenopravnim mehanizmima zajamčenima hrvatskim pravnim sustavom, Sud primjećuje da su kaznena djela koja navodi podnositeljica zahtjeva utvrđena mjerodavnim Kaznenim zakonom. Nadalje, u domaćem pravnom sustavu postoje učinkoviti postupovni mehanizmi za progon nasilnih činova koje navodi podnositeljica zahtjeva (vidi prethodne stavke 47. – 48., s daljnjim upućivanjima).

66. Sud će u nastavku ispitati je li način primjene kaznenopravnih mehanizama u ovom predmetu bio manjkav u tolikoj mjeri da predstavlja povredu postupovnih obveza tužene države iz članka 8. Konvencije (za relevantni test vidi prethodno citirani predmet *Remetin (br. 2)*, stavak 103.). Konkretno, s obzirom na prirodu prigovora podnositeljice zahtjeva, razmotrit će pitanje jesu li tijela ocijenila spornu situaciju u njezinoj ukupnosti i jesu li provela odgovarajuće mjere opće naravi za borbu protiv temeljnog problema (vidi prethodni stavak 63.).

67. Sud na početku naglašava da nije uvjeren da su domaća tijela učinkovito i sveobuhvatno pristupila predmetu podnositeljice zahtjeva. Na primjer, primjećuje da, nakon što su podnositeljica zahtjeva i njezina susjeda u studenome 2010. godine prijavile da M.B. vrši pritisak na njih i prijeti im kako bi ih iselio iz zgrade, policija nije poduzela nijednu mjeru kako bi utvrdila jesu li i ostali susjedi doživjeli isto to. No, nakon podmetanja požara od 4. siječnja 2011. godine niz susjeda podnositeljice zahtjeva izjavio je policiji da je M.B. možda sudjelovao u tom događaju (vidi prethodne stavke 15. i 22.).

68. Nadalje, nema naznaka da je bilo ikakvih ozbiljnih pokušaja da se istraži događaj od 22. prosinca 2010. godine. To znači da policija nije poduzela nikakve mjere kako bi utvrdila okolnosti događaja (vidi prethodni stavak 16.), na primjer očevid. Zapravo su stanari pronašli dokaz na mjestu događaja, odnosno upaljač iste vrste kao i onaj koji je upotrijebljen za podmetanje požara 4. siječnja 2011. godine (vidi prethodne stavke 17. i 21. – 22.), koji uvjerljivo povezuje ta dva događaja.

69. Nadalje, Sud primjećuje da je u kasnijoj fazi podnositeljica zahtjeva izrijeком navela imena različitih osoba koje su sudjelovale u predmetnim događajima (vidi prethodne stavke 24., 26., 37. i 44.). Izjavila je i da su različiti muškarci došli pregledavati zgradu, no da su se uvijek koristili istim automobilom te da je njihov posljednji posjet bio dan kad je izbio požar u prosincu 2010. godine (vidi prethodni stavak 24.).

70. No nema naznaka da je policija ikada pokušala istražiti te tragove. Stoga je, na primjer, identitet muškaraca koji su dolazili u zgradu i dalje nepoznat jer nije poduzeta nijedna konkretna radnja da ih se identificira. Iako su na mjestu događaja pronađeni tragovi DNK-a (vidi prethodni stavak 31.), nije ih se ni pokušalo usporediti s uzorcima DNK-a osoba za koje je izrijeком navedeno da jesu ili bi mogle biti odgovorne za požar. To se osobito odnosi na (i) D.V. (vidi prethodni stavak 37.) i (ii) O.Č., koji je odbio poligrafski test i nije mogao dokazati gdje se nalazio 4. siječnja 2011. kada je u zgradi izbio požar (vidjeti prethodni stavak 28.). Treba primijetiti i da nije bilo naznaka da su provedeni obavijesni razgovori s ostalim stanarima zgrade o izričitim navodima podnositeljice zahtjeva o tome da su određene osobe, konkretno B.N. i D.V., sudjelovali u tom događaju.

71. Sud naglašava i da je Državno odvjetništvo prigovore podnositeljice zahtjeva o prijetnjama O.Č. ispitalo i obradilo kao izolirani predmet (vidi

prethodni stavak 45.) umjesto u kontekstu cijele situacije, što podnositeljica zahtjeva i osporava. Sud smatra da to ukazuje i na to da domaća tijela nisu prepoznala ni riješila temeljni problem prigovora podnositeljice zahtjeva.

72. Treba primijetiti i da više od sedam godina nakon podmetanja požara u zgradi podnositeljice zahtjeva i različitih prijetnji i slučajeva uznemiravanja istraga tih događaja i dalje je u tijeku i nije ostvaren nikakav značajan napredak. U takvim okolnostima Sud zaključuje da tijela nisu ispunila zahtjev pravodobnosti sadržan u postupovnoj obvezi progona nasilnih činova na temelju Konvencije (vidi prethodno citirani predmet *Remetin (br. 2)*, stavak 120.).

73. U skladu s time sve prethodno navedene okolnosti dostatne su da Sud zaključi da domaća tijela nisu ispunila svoju obvezu učinkovitog i pravodobnog odgovora na navode podnositeljice zahtjeva o uznemiravanju, podmetanju požara i prijetnjama. Stoga Sud utvrđuje da je u okolnostima ovog predmeta način primjene kaznenopravnih mehanizama bio manjkav u tolikoj mjeri da predstavlja povredu postupovnih obveza tužene države iz članka 8. Konvencije.

74. Stoga je došlo do povrede članka 8. Konvencije.

II. OSTALE NAVODNE POVREDE KONVENCIJE

75. Podnositeljica zahtjeva prigovorila je na temelju članka 2. Konvencije neprikladnom postupovnom odgovoru domaćih tijela na njezine navode o uznemiravanju.

76. U svjetlu cjelokupnog materijala koje posjeduje, te u mjeri u kojoj su pitanja koja su predmet prigovora u njegovoj nadležnosti, Sud smatra da taj dio zahtjeva ne upućuje na postojanje bilo kakve povrede Konvencije. Iz toga slijedi da je nedopušten na temelju članka 35. stavka 3. kao očigledno neosnovan i mora se odbaciti na temelju članka 35. stavka 4. Konvencije.

III. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

77. Članak 41. Konvencije glasi:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.”

A. Naknada štete

78. Podnositeljica zahtjeva potraživala je 15.000,00 eura (EUR) na ime neimovinske štete.

79. Vlada je osporila to potraživanje.

80. Sud smatra da je podnositeljica zahtjeva zasigurno pretrpjela neimovinsku štetu koja se ne može u dovoljnoj mjeri nadoknaditi samo

utvrđivanjem povrede. Odlučujući na pravičnoj osnovi, dosuđuje podnositeljici zahtjeva iznos od 7.500,00 eura (EUR) na ime neimovinske štete, uvećan za sve poreze koji bi mogli biti zaračunati na taj iznos.

B. Troškovi i izdaci

81. Podnositeljica zahtjeva također je potraživala 13.500,00 hrvatskih kuna (otprilike 1.820,00 eura (EUR)) na ime troškova i izdataka za njezino pravno zastupanje.

82. Vlada je osporila to potraživanje.

83. Prema sudskoj praksi Suda podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo u mjeri u kojoj je dokazano da su oni stvarno nastali i bili potrebni te da je iznos novca razuman. Uzimajući u obzir dokumente koje ima u posjedu i prethodno navedene kriterije te iznos koji je plaćen odvjetnici podnositeljice zahtjeva u pogledu odobrene pravne pomoći (850 eura (EUR)), Sud smatra razumnim dosuditi iznos od 970,00 eura (EUR) na ime troškova i izdataka nastalih u postupku pred domaćim tijelima i pred ovim Sudom, uvećan za sve poreze koji bi mogli biti zaračunati podnositeljici zahtjeva.

C. Zatezna kamata

84. Sud smatra primjerenim da se stopa zatezne kamate temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *Utvrđuje* da je prigovor podnositeljice zahtjeva o događajima iz 2010. godine i 2011. godine i kasnijim događajima, prema članku 8. Konvencije, dopušten, dok je ostatak zahtjeva nedopušten;
2. *Presuđuje* da je došlo do povrede članka 8. Konvencije;
3. *Presuđuje*
 - (a) da tužena država podnositeljici zahtjeva treba u roku od tri mjeseca isplatiti sljedeće iznose koje je potrebno preračunati u valutu tužene države po tečajnoj stopi važećoj na dan namirenja:
 - (i) 7.500,00 eura (EUR) (sedam tisuća pet stotina eura) na ime naknade neimovinske štete uvećano za sve poreze koji bi se mogli zaračunati;

- (ii) 970,00 eura (EUR) (devet stotina sedamdeset eura) na ime troškova i izdataka uvećano za sve poreze koji bi se mogli zaračunati podnositeljici zahtjeva;
- (b) da se od protoka prethodno navedena tri mjeseca do namirenja plaća obična kamata koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda.
4. *Odbija* preostali dio zahtjeva podnositeljice zahtjeva za pravičnom naknadom.

Sastavljeno na engleskom jeziku i otpravljeno u pisanom obliku 4. listopada 2018. godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Renata Degener
Zamjenica tajnika

Kristina Pardalos
Predsjednica

© 2019 Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava

Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava provjerio je točnost prijevoda te proveo lekturu i pravnu redakтуру istoga.